

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

18 iulie 2007*

În cauza C-325/05,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Verwaltungsgericht Darmstadt (Germania), prin Deciziile din 17 august și din 21 septembrie 2005, primite de Curte la 26 august și, respectiv, 29 septembrie 2005, în procedura

Ismail Derin

împotriva

Landkreis Darmstadt-Dieburg,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul P. Jann, președinte de cameră, domnii R. Schintgen (raportor), A. Tizzano, M. Ilešić și E. Levits, judecători,

* Limba de procedură: germana.

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: domnul H. von Holstein, grefier adjunct,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 16 noiembrie 2006,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul german, de domnul M. Lumma și de doamna C. Schulze-Bahr, în calitate de agenți;
- pentru guvernul italian, de domnul I. M. Braguglia, în calitate de agent, asistat de domnul W. Ferrante, avvocato dello Stato;
- pentru guvernul Regatului Unit, de doamna S. Nwaokolo, în calitate de agent, asistată de domnul T. Ward, barrister;
- pentru Comisia Comunităților Europene, de domnul G. Rozet și de doamna I. Kaufmann-Bühler, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 11 ianuarie 2007,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 59 din protocolul adițional, semnat la 23 noiembrie 1970 la Bruxelles și încheiat, aprobat și confirmat, în numele Comunității, prin Regulamentul (CEE) nr. 2760/72 al Consiliului din 19 decembrie 1972 (JO L 293, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 1, p. 37, denumit în continuare „protocolul adițional”), precum și a articolelor 6, 7 și 14 din Decizia nr. 1/80 a Consiliului de asociere din 19 septembrie 1980 privind dezvoltarea asocierii (denumită în continuare „Decizia nr. 1/80”). Consiliul de asociere a fost înființat prin Acordul de asociere dintre Comunitatea Economică Europeană și Turcia, care a fost semnat la 12 septembrie 1963, la Ankara, de Republica Turcia, pe de o parte, precum și de statele membre ale Comunității Economice Europene și de Comunitate, pe de altă parte, și care a fost încheiat, aprobat și confirmat în numele acestora din urmă prin Decizia 64/732/CEE a Consiliului din 23 decembrie 1963 (JO 1964, 217, p. 3685, Ediție specială, 11/vol. 1, p. 10, denumit în continuare „acordul de asociere”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Derin, resortisant turc, pe de o parte, și Landkreis Darmstadt-Dieburg, pe de altă parte, referitor la o procedură de expulzare de pe teritoriul german.

Cadrul juridic

Asocierea CEE-Turcia

- 3 Conform articolului 2 alineatul (1) din acordul de asociere, acesta are drept scop să promoveze consolidarea continuă și echilibrată a relațiilor comerciale și economice

dintre părțile contractante, inclusiv în domeniul forței de muncă, mai ales prin realizarea treptată a liberei circulații a lucrătorilor (articolul 12 din acest acord), pentru a îmbunătăți nivelul de trai al poporului turc și pentru a facilita ulterior aderarea Turciei la Comunitate (al patrulea considerent al preambulului și articolul 28 din același acord).

- 4 În acest scop, acordul de asociere prevede o etapă pregătitoare, ce permite Republicii Turcia să își consolideze economia cu ajutorul Comunității (articolul 3 din acest acord), o etapă tranzitorie, pe parcursul căreia se asigură instituirea treptată a unei uniuni vamale și apropierea politicilor economice (articolul 4 din respectivul acord), și o etapă definitivă, care se bazează pe uniunea vamală și presupune consolidarea coordonării politicilor economice ale părților contractante (articolul 5 din același acord).
- 5 Articolul 6 din acordul de asociere are următorul cuprins:

„Pentru a asigura punerea în aplicare și dezvoltarea treptată a regimului de asociere, părțile contractante se întrunesc în cadrul unui consiliu de asociere care acționează în limitele atribuțiilor pe care i le conferă acordul.” [traducere neoficială]

- 6 Articolul 12 din acordul de asociere, care face parte din titlul II din acesta, consacrat „Punerii în aplicare a etapei tranzitorii”, din cadrul capitolului 3, intitulat „Alte dispoziții cu caracter economic”, prevede:

„Părțile contractante convin să se inspire din articolele [39 CE], [40 CE] și [41 CE] pentru a realiza treptat libera circulație a lucrătorilor între acestea.” [traducere neoficială]

7 Potrivit articolului 22 alineatul (1) din acordul de asociere:

„Pentru realizarea obiectivelor stabilite de acord și în cazurile prevăzute de acesta, Consiliul de asociere dispune de putere de decizie. Fiecare dintre cele două părți are obligația de a lua măsurile pe care le presupune executarea deciziilor adoptate. [...]”
[traducere neoficială]

8 Protocolul adițional care, conform articolului 62 din acesta, face parte integrantă din acordul de asociere, stabilește condițiile, modalitățile și ritmurile de realizare a etapei tranzitorii prevăzute la articolul 4 din acordul menționat.

9 Titlul II din protocolul adițional este intitulat „Circulația persoanelor și a serviciilor”, iar capitolul I din acesta privește „Lucrătorii”.

10 Articolul 36 din protocolul adițional, care face parte din capitolul I, prevede că libera circulație a lucrătorilor între statele membre ale Comunității și Turcia se va realiza treptat, conform principiilor enunțate la articolul 12 din acordul de asociere, între sfârșitul celui de al doisprezecelea an și sfârșitul celui de al douăzeci și doilea an de la data intrării în vigoare a acestuia, iar Consiliul de asociere va decide cu privire la modalitățile necesare în acest scop.

11 Articolul 59 din protocolul adițional, care face parte din titlul IV din acesta, intitulat „Dispoziții generale și finale”, are următorul cuprins:

„În domeniile reglementate de prezentul protocol, Turcia nu poate beneficia de un tratament mai favorabil decât cel pe care statele membre și-l acordă reciproc în temeiul Tratatului de instituire a Comunității.”

12 Decizia nr. 1/80 urmărește, potrivit celui de al treilea considerent, să îmbunătățească, în domeniul social, regimul de care beneficiază lucrătorii și membrii familiilor acestora în raport cu regimul consacrat prin Decizia nr. 2/76, pe care Consiliul de asociere o adoptase la 20 decembrie 1976.

13 Articolele 6, 7 și 14 din Decizia nr. 1/80 fac parte din capitolul II din aceasta, care se referă la „Dispoziții sociale”, din cadrul secțiunii 1, intitulată „Aspecte referitoare la încadrarea în muncă și la libera circulație a lucrătorilor”.

14 Potrivit articolului 6 alineatul (1) din Decizia nr. 1/80:

„Sub rezerva dispozițiilor articolului 7 referitor la accesul liber la încadrarea în muncă a membrilor familiei sale, lucrătorul turc, care este încadrat pe piața legală a muncii dintr-un stat membru:

- are dreptul, în acest stat membru, după un an în care a fost încadrat în muncă în mod legal, la reînnoirea permisului său de muncă, la același angajator, dacă acesta dispune de un loc de muncă;

- are dreptul, în acest stat membru, după trei ani în care a fost încadrat în muncă în mod legal și sub rezerva priorității ce trebuie acordată lucrătorilor din statele membre ale Comunității, să accepte o altă ofertă, din partea unui angajator, la alegerea sa, făcută în condiții obișnuite și înregistrată la serviciile de ocupare a forței de muncă din acest stat membru, în cadrul aceleiași profesii;

- beneficiază, în acest stat membru, după patru ani în care a fost încadrat în muncă în mod legal, de accesul liber la orice activitate salariată, la alegerea sa.”
[traducere neoficială]

15 Articolul 7 din Decizia nr. 1/80 prevede:

„Membrii familiei unui lucrător turc încadrat pe piața legală a muncii dintr-un stat membru, care au fost autorizați să se alăture acestuia:

- au dreptul să accepte – sub rezerva priorității ce trebuie acordată lucrătorilor din statele membre ale Comunității – orice ofertă de încadrare în muncă, dacă au locuit în mod legal pe teritoriul acestui stat de cel puțin trei ani;

- beneficiază, pe teritoriul acestui stat, de accesul liber la orice activitate salariată, la alegerea lor, în cazul în care locuiesc în mod legal de cel puțin cinci ani pe teritoriul acestui stat.

Copiii lucrătorilor turci care au urmat o formare profesională în țara gazdă vor putea să accepte orice ofertă de încadrare în muncă în statul membru respectiv, indiferent de durata pentru care au avut reședința în acest stat, cu condiția ca unul dintre părinții lor să fi fost în mod legal încadrat în muncă în statul membru respectiv de cel puțin trei ani.” [traducere neoficială]

16 Articolul 14 alineatul (1) din Decizia nr. 1/80 prevede:

„Dispozițiile prezentei secțiuni sunt aplicate sub rezerva restricțiilor justificate de motive de ordine publică, de siguranță publică și de sănătate publică.” [traducere neoficială]

Celelalte dispoziții de drept comunitar

- 17 Articolul 10 alineatele (1) și (2) din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO L 257, p. 2, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 11), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 2434/92 al Consiliului din 27 iulie 1992 (JO L 245, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 2, p. 234, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1612/68”), prevede:

„(1) Indiferent de cetățenie, următoarele persoane au dreptul să se stabilească împreună cu lucrătorii care sunt resortisanți ai unui stat membru și ocupă un loc de muncă pe teritoriul altui stat membru:

(a) soțul și descendenții sub vârsta de 21 ani sau care se află în întreținere;

(b) ascendenții lucrătorului și ai soțului și care se află în întreținerea lucrătorului.

(2) Statele membre favorizează admiterea oricărui membru de familie care nu beneficiază de dispozițiile alineatului (1), dacă acesta se află în întreținerea lucrătorului sau locuiește împreună cu acesta în țara de proveniență a lucrătorului.”

- 18 Potrivit articolului 11 din Regulamentul nr. 1612/68:

„În cazul în care un resortisant al unui stat membru desfășoară o activitate salariată sau nesalariată pe teritoriul altui stat membru, soțul și copiii sub vârsta de 21 de ani sau care se află în întreținere au dreptul de acces la orice activitate salariată pe întreg teritoriul statului respectiv, chiar dacă aceștia nu au cetățenia unui stat membru.”

Acțiunea principală și întrebările preliminare

- 19 Din decizia de trimitere rezultă că domnul Derin, născut la 30 septembrie 1973, a fost autorizat ca, la 1 iulie 1982, să li se alătore părinților săi pe teritoriul Republicii Federale Germania, în cadrul reîntregirii familiei.
- 20 Părinții domnului Derin au desfășurat în mod legal o activitate salariată în acest stat membru timp de 6, respectiv 24 de ani.
- 21 După sosirea sa în Germania, domnul Derin a frecventat școala primară din luna august 1982 până în luna iulie 1988, iar din luna august 1988 până în luna iulie 1990, o școală profesională. Acesta și-a încheiat școlarizarea în cursul anului 1991, prin obținerea unei diplome de absolvire a studiilor secundare de nivel mediu inferior („mittlere Reife”).
- 22 După încheierea formării sale, domnul Derin a lucrat în mod legal pentru mai mulți angajatori succesiv, durata activităților sale la același angajator fiind însă întotdeauna inferioară unui an.
- 23 În cursul anilor 1992-1996, domnul Derin a desfășurat în mod legal o activitate de lucrător independent.
- 24 La 3 septembrie 2001, acesta a început o formare în vederea reorientării profesionale ca șofer profesionist, însă a trebuit să o întrerupă, ca urmare a încarcerării sale. Cu toate acestea, a fost din nou angajat începând cu 17 ianuarie 2005.

- 25 Din 10 decembrie 1990, domnul Derin este titularul unui permis de ședere pe durată nelimitată în Germania.
- 26 În cursul toamnei anului 1994, domnul Derin a părăsit locuința familială și și-a întemeiat propria familie. Soția sa, având cetățenie turcă, a fost autorizată să i se alăture în Germania la 24 februarie 2002.
- 27 Din luna august a anului 1994, domnul Derin a fost condamnat, în mai multe rânduri, la plata unor amenzi pentru diferite infracțiuni și, printr-o hotărâre din 13 decembrie 2002, a fost condamnat la pedeapsa închisorii mai mare de doi ani și jumătate, întrucât introdusese străini în mod clandestin în Germania.
- 28 La 24 noiembrie 2003, a fost luată împotriva sa o decizie de expulzare de pe teritoriul german, pe durată nelimitată. Ar fi trebuit să fie condus la frontieră imediat după executarea pedepsei închisorii.
- 29 Administrația națională competentă consideră că domnul Derin îndeplinește condițiile pentru a face obiectul unei expulzări de principiu în temeiul articolului 47 alineatul 2 punctul 1 din Legea privind străinii (Ausländergesetz, denumită în continuare «AuslG»), dispoziție potrivit căreia, ca regulă generală, un străin este expulzat dacă a fost condamnat, printr-o hotărâre ce se bucură de autoritate de lucru judecat, la pedeapsa închisorii cu executare pentru săvârșirea uneia sau a mai multor infracțiuni intenționate. Cu toate acestea, deoarece reclamantul din acțiunea principală este posesorul unui permis de ședere cu durată de valabilitate nelimitată în Germania și deoarece acesta a intrat în respectivul stat membru atunci când era minor, ar beneficia, în temeiul articolului 48 alineatul 1 punctul 2 din AuslG, de o protecție sporită împotriva expulzării și nu ar putea, prin urmare, să facă obiectul

unei măsuri de expulzare decât pentru motive grave de siguranță și ordine publică. În această situație, administrația menționată ar fi avut obligația să ia decizia referitoare la expulzare făcând uz de puterea sa discreționară de apreciere, conform articolului 47 alineatul 3 a doua teză din AuslG.

30 În această privință, administrația națională competentă a considerat că, deși este adevărat că domnul Derin locuiește din copilărie pe teritoriul german, totuși nu a reușit să se integreze în societatea germană. Acesta ar fi fost condamnat pentru prima dată în 1994 și ar fi recidivat în mod constant ulterior. Domnul Derin nu ar avea sentimentul că săvârșește o greșală, deoarece pedepsele ce i-au fost aplicate nu ar fi determinat schimbarea comportamentului său. Ar fi, prin urmare, întemeiat să se considere că prima sa condamnare la pedeapsa închisorii nu va determina îmbunătățirea acestui comportament. Expulzarea domnului Derin ar putea avea de asemenea un efect de descurajare cu privire la alți resortisanți străini, care și-ar da astfel seama de consecințele grave pe care le produce introducerea de străini, în mod clandestin, într-un stat membru. Într-adevăr, ar fi oportun să fie luate măsuri stricte împotriva călăuzelor, având în vedere problema pe care ar constitui-o prezența unui număr semnificativ de străini aflați în mod ilegal în Germania. În plus, reclamantul din acțiunea principală nu ar beneficia de niciun drept în temeiul articolului 6 alineatul (1) din Decizia nr. 1/80 sau al articolului 7 din aceasta, deoarece, pe de o parte, nu ar fi fost niciodată angajat în mod neîntrerupt, timp de mai mult de un an, la același angajator, iar pe de altă parte, nu ar mai locui la părinții săi și nu s-ar mai afla în întreținerea acestora.

31 Întrucât plângerea pe care domnul Derin a introdus-o împotriva deciziei de expulzare menționate a fost respinsă la 15 septembrie 2004, acesta din urmă a formulat o acțiune la Verwaltungsgericht Darmstadt, la 5 octombrie 2004, în care susține că face parte din cercul persoanelor protejate în temeiul articolului 7 din Decizia nr. 1/80. S-ar încadra, prin urmare, în domeniul de aplicare al articolului 14 din aceasta, potrivit căruia expulzarea ar depinde de existența unui pericol concret de noi perturbări grave ale ordinii publice, condiție care nu ar fi totuși îndeplinită în această situație.

- 32 Dimpotrivă, potrivit pârâtului din acțiunea principală, articolul 7 din Decizia nr. 1/80 nu îi protejează decât pe copiii lucrătorilor turci care au sub 21 de ani și care sunt în întreținerea părinților.
- 33 Instanța de trimitere consideră că domnul Derin îndeplinește în mod efectiv condițiile pentru a dobândi drepturile prevăzute la articolul 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80, prin faptul că a locuit în mod legal timp de mai mult de cinci ani la părinții săi, care sunt lucrători turci cu reședința în statul membru gazdă.
- 34 Instanța menționată încearcă să stabilească condițiile în care un resortisant turc, într-o situație precum cea a domnului Derin, poate să își piardă drepturile pe care le-a dobândit în temeiul articolului 7 primul paragraf a doua liniuță.
- 35 În primul rând, instanța de trimitere face referire la Hotărârea din 7 iulie 2005, Aydınli (C-373/03, Rec., p. I-6181), considerând că Curtea ar fi statuat că numai două motive pot justifica pierderea drepturilor conferite de dispoziția menționată, și anume, pe de o parte, împrejurarea că prezența migrantului turc pe teritoriul statului membru gazdă constituie, din cauza comportamentului personal al acestuia, un pericol real și grav pentru ordinea publică, siguranța sau sănătatea publică, potrivit articolului 14 alineatul 1 din Decizia nr. 1/80, și, pe de altă parte, faptul că această persoană a părăsit teritoriul acestui stat membru pentru o perioadă semnificativă și fără motive legitime.
- 36 În speță, situația domnului Derin nu ar avea legătură cu niciunul dintre cele două motive de pierdere a drepturilor conferite prin articolul 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80.

37 Cu toate acestea, instanța de trimitere consideră că, potrivit articolului 59 din protocolul adițional, este important să se verifice dacă o asemenea limitare a motivelor de pierdere a drepturilor dobândite în temeiul articolului 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80 nu este de natură a avantaja resortisanții turci în raport cu membrii familiei unui lucrător resortisant al unui stat membru care, potrivit articolului 10 din Regulamentul nr. 1612/68, au dreptul să se stabilească împreună cu acest lucrător dacă au sub 21 de ani sau se află în întreținerea acestuia. În speță, în lipsa altor posibilități de a limita drepturile sale în aplicarea Deciziei nr. 1/80, domnul Derin – care nu mai locuiește la părinții săi din toamna anului 1994, este în vârstă de peste 30 de ani și nu mai este în întreținerea familiei sale – s-ar afla într-o poziție mai favorabilă decât descendentul unui lucrător migrant comunitar.

38 În al doilea rând, în ipoteza în care domnul Derin ar fi pierdut în mod efectiv drepturile de care se bucură în temeiul articolului 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80, din cauza faptului că are peste 21 de ani, că nu mai locuiește cu părinții săi și nu se mai află în întreținerea acestora, instanța de trimitere se întreabă dacă acesta nu s-ar putea întemeia pe o altă dispoziție din această decizie pentru a obține protecție împotriva măsurii de expulzare ce a fost luată în temeiul articolului 14 alineatul (1) din aceasta și solicită, mai precis, să se stabilească în ce măsură domnul Derin ar putea fi asimilat persoanelor cu drepturi dobândite prin aplicarea articolului 6 alineatul (1) din aceeași decizie.

39 Acesta este contextul în care Verwaltungsgericht Darmstadt a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Este compatibil cu articolul 59 din protocolul adițional [...] faptul că un resortisant turc care a intrat pe teritoriul Republicii Federale Germania atunci când era copil, în cadrul unei reîntregiri a familiei cu părinții săi încadrați în muncă în acest stat, nu pierde dreptul de ședere care este corolarul dreptului de acces liber la orice activitate salariată, la alegerea sa, dedus din articolul 7

[primul paragraf] a doua liniuță din Decizia nr. 1/80 [...] – mai puțin în cazurile prevăzute la articolul 14 din [această] decizie [...] și atunci când părăsește teritoriul statului membru gazdă pentru o perioadă semnificativă, fără motive legitime –, chiar dacă nu mai locuiește cu părinții săi, după vârsta de 21 de ani, și nu se mai află în întreținerea acestora?

- 2) Continuă acest resortisant turc – în pofida pierderii drepturilor de care se bucură în temeiul articolului 7 [primul paragraf] a doua liniuță din Decizia nr. 1/80 [...] – să beneficieze de protecția specială împotriva expulzării pe care i-o conferă articolul 14 din [această] decizie [...] dacă, după ce a încetat să mai locuiască cu părinții săi, a fost angajat ca lucrător salariat în mod discontinuu, fără a se bucura, în calitate de salariat, de drepturile ce rezultă din articolul 6 alineatul (1) din Decizia nr. 1/80, și a desfășurat în mod exclusiv o activitate independentă pentru o perioadă de mai mulți ani?”

Cu privire la prima întrebare

40 În prealabil, trebuie arătat că prima întrebare se referă la situația unui resortisant turc care îndeplinește condițiile cerute pentru a beneficia de dreptul de acces liber la orice activitate salariată, la alegerea sa, precum și de dreptul de ședere care este corolarul acestuia, conferite de articolul 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80.

41 Dacă este cert că reclamantul din acțiunea principală a dobândit în mod efectiv asemenea drepturi în temeiul dispoziției menționate din Decizia nr. 1/80, cu toate acestea, guvernele italian și al Regatului Unit au ridicat problema dacă situația celui în cauză nu intră mai degrabă sub incidența articolului 7 al doilea paragraf din aceeași decizie.

42 În raport cu faptele din litigiul principal, astfel cum au fost descrise în decizia de trimitere, este, într-adevăr, probabil că domnul Derin, care – în calitate de descendent al unor persoane, cetățeni turci, care au desfășurat în mod legal o activitate profesională timp de 6, respectiv 24 de ani în statul membru gazdă – a urmat pe teritoriul acestuia o formare profesională, poate să se prevaleze de drepturile de acces la încadrarea în muncă, precum și de ședere în acest stat membru în temeiul celui de al doilea paragraf al articolului 7, care constituie, în raport cu primul paragraf al aceluiași articol, o dispoziție mai favorabilă (a se vedea Hotărârea din 19 noiembrie 1998, Akman, C-210/97, Rec., p. I-7519, punctele 35 și 38, și Hotărârea din 16 februarie 2006, Torun, C-502/04, Rec., p. I-1563, punctele 22-24).

43 Cu toate acestea, incumbă numai instanței de trimitere competența să constate faptele care stau la baza litigiului cu judecarea căruia a fost sesizată și să aprecieze care dintre cele două dispoziții menționate la punctul precedent își găsește aplicarea în acțiunea principală.

44 Trebuie adăugat că întrebarea adresată urmărește, în esență, să determine motivele pentru care un resortisant turc precum domnul Derin poate pierde drepturile care îi sunt conferite, în statul membru gazdă, prin articolul 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80 în materie de acces liber la orice activitate salariată, la alegerea sa, și, în mod corelativ, de ședere.

45 Or, astfel cum în mod corect a arătat avocatul general la punctele 35 și 78 din concluzii, drepturile dobândite în temeiul articolului 7 din decizia menționată se pierd în aceleași condiții, indiferent dacă situația concretă care a provocat litigiul intră sub incidența primului sau a celui de al doilea paragraf al acestui articol (a se vedea în acest sens Hotărârea Torun, citată anterior, punctele 21-25).

- 46 În aceste condiții, împrejurarea că un resortisant turc precum reclamantul din acțiunea principală intră în sfera de aplicare a primului sau a celui de al doilea paragraf al articolului 7 din Decizia nr. 1/80 este irelevantă pentru examinarea primei întrebări adresate de instanța de trimitere.
- 47 Pentru a răspunde în mod util acestei întrebări, trebuie constatat, de la bun început, că nu se contestă că, pe de o parte, similar articolului 6 alineatul (1) și articolului 7 al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80, primul paragraf al aceluiași articol 7 are efect direct în statele membre, astfel încât resortisanții turci care îndeplinesc condițiile prevăzute se pot prevala în mod direct de drepturile pe care acesta le conferă (a se vedea în special Hotărârea Torun, citată anterior, punctul 19), și că, pe de altă parte, drepturile pe care această din urmă dispoziție le acordă copilului unui lucrător turc în ceea ce privește încadrarea în muncă în statul membru respectiv implică în mod necesar existența unui drept corelativ de ședere în favoarea celui în cauză, în caz contrar dreptul de acces la piața muncii și de a desfășura în mod efectiv o activitate salariată fiind lipsit de orice efect (a se vedea în special Hotărârea din 11 noiembrie 2004, Cetinkaya, C-467/02, Rec., p. I-10895, punctul 31).
- 48 Articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 privește situația unui resortisant turc care, în calitate de membru al familiei unui lucrător turc care este sau a fost încadrat pe piața legală a muncii din statul membru gazdă, fie a fost autorizat să i se alăture respectivului lucrător în cadrul reintregirii familiei, fie s-a născut și a locuit întotdeauna în acest stat (a se vedea în special Hotărârea Aydınli, citată anterior, punctul 22).
- 49 În această privință, este important să se amintească, în primul rând, faptul că s-a statuat deja de către Curte că aplicabilitatea dispoziției menționate la acest tip de situații nu depinde de împrejurarea că, la data faptelor care au determinat litigiul, cel în cauză era major și nu mai locuia cu familia sa, ducând o existență independentă de cea a lucrătorului, în statul membru respectiv (a se vedea în special Hotărârea Aydınli, punctul 22, precum și, prin analogie, Hotărârea Torun, punctele 27 și 28, citate anterior).

- 50 Un asemenea resortisant turc nu ar putea pierde, aşadar, un drept dobândit în temeiul articolului 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 pentru motivul că au survenit împrejurări de felul celei menţionate la punctul precedent. Într-adevăr, dreptul membrilor familiei unui lucrător turc de a fi încadraţi în muncă, după un anumit timp, în statul membru gazdă, urmăreşte tocmai să consolideze poziţia acestora în acest stat, oferindu-le posibilitatea de a deveni autonomi (a se vedea Hotărârea Aydınli, citată anterior, punctul 23).
- 51 În plus, dacă articolul 7 primul paragraf prima liniuţă din Decizia nr. 1/80 impune ca, în principiu, membrul familiei unui lucrător turc să ducă, în mod efectiv, o viaţă în comun cu acesta din urmă în cursul perioadei de trei ani în care cel în cauză nu îndeplineşte el însuşi condiţiile pentru a fi încadrat în muncă în statul membru gazdă (a se vedea Hotărârea din 17 aprilie 1997, Kadiman, C-351/95, Rec., p. I-2133, punctele 33, 37, 40, 41 şi 44, Hotărârea din 16 martie 2000, Ergat, C-329/97, Rec., p. I-1487, punctele 36 şi 37, Hotărârea din 22 iunie 2000, Eyüp, C-65/98, Rec., p. I-4747, punctele 28 şi 29, precum şi Hotărârea Cetinkaya, citată anterior, punctul 30), nu este mai puţin adevărat că statele membre nu mai au dreptul să supună unor condiţii şederea unui membru al familiei unui lucrător turc după această perioadă de trei ani şi, cu atât mai mult, nu trebuie să facă acest lucru în cazul unui migrant turc care îndeplineşte condiţiile prevăzute la respectivul articol 7 primul paragraf a doua liniuţă (a se vedea Hotărârea Ergat, punctele 37-39, Hotărârea Cetinkaya, punctul 30, şi Hotărârea Aydınli, punctul 24, citate anterior).
- 52 Astfel cum a arătat avocatul general la punctele 30 şi 31, precum şi 120-123 din concluzii, Curtea a statuat în mod particular în această privinţă – referitor la membrii familiei unui lucrător turc menţionaţi la articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 care, precum domnul Derin, beneficiază, după cinci ani în care au locuit în mod legal, de dreptul de acces liber la încadrarea în muncă în statul membru gazdă conform celei de a doua liniuţe a acestei dispoziţii – nu numai că efectul direct al acesteia are drept consecinţă faptul că persoanele în cauză se bucură în mod direct, în temeiul Deciziei nr. 1/80, de un drept individual cu privire la încadrarea în muncă, ci şi că efectul util al acestui drept implică în mod necesar existenţa unui drept corelativ de şedere care nu depinde de menţinerea condiţiilor de dobândire a acestor drepturi (a se vedea în special Hotărârea Ergat, punctul 40, Hotărârea Cetinkaya, punctul 31, şi Hotărârea Aydınli, punctul 25, citate anterior).

- 53 În consecință, beneficiul acestui drept nu poate fi pus la îndoială de împrejurarea că, odată cu dobândirea dreptului în discuție de către membrul familiei lucrătorului respectiv, dispare condiția obținerii dreptului în cauză, și anume viața în comun cu lucrătorul turc pe o perioadă determinată (a se vedea Hotărârea Aydinli, citată anterior, punctul 26). O interpretare diferită a articolului 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 nu ar fi conformă spiritului și obiectivului acesteia, care urmăresc favorizarea integrării treptate, în statul membru gazdă, a resortisanților turci care îndeplinesc condițiile prevăzute la una dintre dispozițiile acestei decizii și, prin urmare, beneficiază de drepturile pe care aceasta le conferă (a se vedea în special Hotărârea din 8 mai 2003, Wählergruppe Gemeinsam, C-171/01, Rec., p. I-4301, punctul 79).
- 54 În al doilea rând, rezultă dintr-o jurisprudență constantă a Curții că limitările drepturilor pe care articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 le recunoaște membrilor familiei lucrătorilor turci care îndeplinesc condițiile prevăzute la respectivul paragraf nu pot fi decât două, și anume fie faptul că prezența migrantului turc pe teritoriul statului membru gazdă constituie, din cauza comportamentului său personal, un pericol real și grav pentru ordinea publică, siguranța sau sănătatea publică, în sensul articolului 14 alineatul (1) din aceeași decizie, fie împrejurarea că persoana în cauză a părăsit teritoriul acestui stat pentru o perioadă semnificativă și fără motive legitime (a se vedea Hotărârea Ergat, punctele 45, 46 și 48, Hotărârea Cetinkaya, punctele 36 și 38, Hotărârea Aydinli, punctul 27, și Hotărârea Torun, punctul 21, citate anterior).
- 55 Dat fiind că Decizia nr. 1/80 face o distincție clară între situația lucrătorilor turci care au fost încadrați în mod legal în statul membru gazdă pe o perioadă determinată (articolul 6 din această decizie) și cea a membrilor familiei acestor lucrători prezenți în mod legal pe teritoriul statului membru respectiv (articolul 7 din aceeași decizie) și că, în economia respectivei decizii, acest din urmă articol constituie o *lex specialis* în raport cu drepturile prevăzute la cele trei liniuțe ale alineatului (1) al articolului 6 care sunt extinse în mod treptat în funcție de durata desfășurării activității salariate legale (a se vedea Hotărârile din 21 octombrie 2003, Abatay și alții, C-317/01 și C-369/01, Rec., p. I-12301, punctul 78, Hotărârea Aydinli,

citată anterior, punctul 19, și Hotărârea Torun, citată anterior, punctul 17), drepturile conferite prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80 nu pot fi limitate în aceleași împrejurări precum acelea conferite prin articolul 6 din aceasta (a se vedea Hotărârea Aydınli, punctul 31, și Hotărârea Torun, punctul 26, citate anterior).

56 Mai precis, resortisantul turc căruia i-au fost recunoscute drepturi în temeiul articolului 7 nu ar putea fi decăzut din acestea pentru motivul că nu a fost încadrat în muncă din cauza unei condamnări la pedeapsa închisorii, chiar de mai mulți ani și cu executare, nici pentru motivul că nu a dobândit în niciun moment drepturi în materie de încadrare în muncă și ședere potrivit articolului 6 alineatul (1) din Decizia nr. 1/80 (a se vedea în acest sens Hotărârea Aydınli, punctul 28, și Hotărârea Torun, punctul 26, citate anterior). Într-adevăr, spre deosebire de lucrătorii turci cărora li se aplică această din urmă dispoziție, statutul membrilor familiilor acestora menționați la articolul 7 din aceeași decizie nu depinde de desfășurarea unei activități salariate.

57 Având în vedere considerațiile ce precedă, se impune a concluziona că rezultă din economia, precum și din finalitatea Deciziei nr. 1/80 că un resortisant turc care se află într-o situație precum aceea a reclamantului din acțiunea principală, care beneficiază de dreptul de acces liber la orice activitate salariată, la alegerea sa, în temeiul articolului 7 primul paragraf a doua liniuță din această decizie, nu pierde dreptul de ședere care este corolarul acestui drept de acces liber decât în două ipoteze, și anume în cazurile prevăzute la articolul 14 alineatul (1) din aceeași decizie sau atunci când părăsește teritoriul statului membru gazdă pentru o perioadă semnificativă și fără motive legitime. În schimb, un asemenea resortisant turc nu pierde acest drept de ședere nici ca urmare a unei absențe prelungite de pe piața muncii cauzate de o încarcerare, chiar de-a lungul mai multor ani și fără a beneficia de suspendarea executării, nici în considerarea împrejurării că, la data deciziei de expulzare, avea peste 21 de ani, nu mai locuia cu lucrătorul turc de care este legat dreptul său de ședere și nu se mai afla în întreținerea acestuia, ci ducea o existență independentă de acest lucrător (a se vedea Hotărârea Aydınli, punctul 32, și, prin analogie, Hotărârea Torun, punctul 29, citate anterior).

- 58 Instanța de trimitere se întreabă totuși dacă interpretarea expusă la punctul precedent este compatibilă cu articolul 59 din protocolul adițional.
- 59 Nefiind convinsă de caracterul exhaustiv al cauzelor de decădere din drepturile conferite prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80 care rezultă dintr-o asemenea interpretare, instanța menționată sugerează de fapt că, în afara condițiilor stabilite de jurisprudența menționată la punctul 57 din prezenta hotărâre, care au drept scop păstrarea drepturilor dobândite, copilul lucrătorului turc ar trebui să îndeplinească de asemenea criteriile prevăzute de dreptul comunitar derivat și în special de articolul 10 alineatul (1) și de articolul 11 din Regulamentul nr. 1612/68, care îi privesc numai pe copiii care au sub 21 de ani sau care se află în întreținerea lucrătorului.
- 60 În consecință, potrivit instanței de trimitere, articolul 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80 trebuie să fie interpretat în sensul că un resortisant turc, care a fost autorizat să intre pe teritoriul statului membru gazdă, înainte de a împlini 21 de ani, în cadrul unei reîntregiri a familiei cu părinții săi încadrați în muncă în acest stat, pierde dreptul la încadrarea în muncă, precum și dreptul de ședere care este corolarul acestuia atunci când împlinește 21 de ani sau când nu se mai află în întreținerea familiei sale.
- 61 O interpretare diferită a dispoziției menționate ar avea drept consecință că membrul familiei unui lucrător turc ce este încadrat pe piața legală a muncii dintr-un stat membru s-ar afla într-o situație mai favorabilă decât descendentul unui lucrător migrant comunitar.
- 62 În această privință, se impune mai întâi constatarea că, potrivit articolului 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1612/68, copiii sub vârsta de 21 ani sau care se află în întreținerea lucrătorului resortisant al unui stat membru, care ocupă un loc de muncă pe teritoriul altui stat membru, beneficiază de dreptul necondiționat de a se stabili împreună cu acest lucrător migrant comunitar.

- 63 În schimb, articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 prevede în mod expres că reîntregirea familiei este supusă autorizării de a se alătura lucrătorului migrant turc, acordată în conformitate cu prevederile legislației statului membru gazdă (a se vedea Hotărârea din 30 septembrie 2004, *Ayaz*, C-275/02, Rec., p. I-8765, punctele 34 și 35).
- 64 Prin urmare, în cadrul asocierii CEE-Turcia – în afara situației speciale în care resortisantul turc s-a născut și a avut întotdeauna reședința în statul membru gazdă –, reîntregirea familiei nu constituie un drept pentru membrii familiei lucrătorului migrant turc, ci, dimpotrivă, depinde de o decizie a autorităților naționale, adoptată numai pe baza dreptului statului membru în cauză, cu obligația respectării drepturilor fundamentale, astfel cum sunt prevăzute mai ales la articolul 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 17 septembrie 2002, *Baumbast* și *R*, C-413/99, Rec., p. I-7091, punctul 72).
- 65 În continuare, potrivit articolului 11 din Regulamentul nr. 1612/68, copiii care au dreptul să se stabilească împreună cu lucrătorul resortisant al unui stat membru încadrat în muncă pe teritoriul altui stat membru beneficiază, prin acest simplu fapt, de dreptul de acces la orice activitate salariată în statul membru gazdă, în timp ce dreptul copiilor unui lucrător migrant turc de a fi încadrați în muncă este reglementat în mod distinct la articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80, dispoziție care prevede în această privință diferite condiții, ce variază în funcție de perioada în care aceștia au locuit în mod legal cu lucrătorul migrant de care sunt legate aceste drepturi. Astfel, pe parcursul primilor trei ani, resortisanților turci nu le este acordat niciun drept de această natură, în timp ce, după trei ani în care au locuit în mod legal cu familia lor, aceștia au dreptul de a accepta o ofertă de încadrare în muncă, sub rezerva priorității ce trebuie acordată lucrătorilor din statele membre. Numai după cinci ani în care au locuit în mod legal aceștia beneficiază de accesul liber la orice activitate salariată, la alegerea lor.
- 66 În sfârșit, Curtea a statuat în mod repetat că, spre deosebire de lucrătorii statelor membre, resortisanții turci nu se bucură de libera circulație în interiorul

Comunității, ci beneficiază numai de anumite drepturi, doar pe teritoriul statului membru gazdă (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 23 ianuarie 1997, Tetik, C-171/95, Rec., p. I-329, punctul 29, Hotărârea din 11 mai 2000, Savas, C-37/98, Rec., p. I-2927, punctul 59, și Hotărârea Wählergruppe Gemeinsam, citată anterior, punctul 89).

- 67 Mai mult, jurisprudența Curții referitoare la condițiile în care pot fi restrânse drepturile ce rezultă din articolul 7 din Decizia nr. 1/80 prevede, în afară de excepția întemeiată pe ordinea publică, siguranța și sănătatea publică, care este aplicabilă în același mod resortisanților turci și resortisanților comunitari (a se vedea în special Hotărârea din 10 februarie 2000, Nazli, C-340/97, Rec., p. I-957, punctele 55, 56 și 63), o a doua cauză de decădere din drepturile menționate, care îi afectează numai pe migranții turci, și anume părăsirea statului membru gazdă pentru o perioadă semnificativă și fără motive legitime (a se vedea punctele 54 și 57 din prezenta hotărâre). Într-o asemenea situație, autoritățile din statul membru respectiv sunt îndreptățite să impună ca, în ipoteza în care cel în cauză dorește ulterior să se restabilească în respectivul stat, acesta să formuleze o nouă cerere pentru a fi autorizat fie să se alăture lucrătorului turc, dacă depinde încă de acesta, fie să fie admis pentru a desfășura o activitate profesională pe teritoriul statului membru respectiv în temeiul articolului 6 din aceeași decizie (a se vedea Hotărârea Ergat, citată anterior, punctul 49).
- 68 În aceste condiții, situația copilului unui lucrător migrant turc nu poate fi în mod util comparată cu aceea a unui descendent al unui resortisant dintr-un stat membru, având în vedere diferențele importante ce există între situațiile lor juridice respective, caracterul mai favorabil al celei de care beneficiază acesta din urmă rezultând, în final, chiar din modul de redactare a reglementării aplicabile.
- 69 Prin urmare, contrar interpretării preconizate de instanța de trimitere, nu se poate susține în mod valabil că, datorită limitării motivelor pierderii dreptului său de ședere, așa cum rezultă aceasta din jurisprudența Curții (a se vedea punctele 54 și 57 din prezenta hotărâre), un membru al familiei unui lucrător migrant turc care a fost

autorizat să se alăture acestuia din urmă într-un stat membru s-ar afla într-o situație mai favorabilă decât cea rezervată unui membru al familiei unui resortisant dintr-un stat membru, astfel încât ar fi încălcată norma prevăzută la articolul 59 din protocolul adițional.

- 70 Pe de altă parte, interpretarea sugerată de instanța de trimitere nu ia în considerare împrejurarea că articolul 7 din Decizia nr. 1/80 și articolul 10 din Regulamentul nr. 1612/68 sunt redactate în mod diferit.
- 71 Mai mult, o asemenea interpretare ar avea în mod inevitabil ca efect o instabilitate sporită a statutului juridic al copiilor lucrătorilor migranți turci pe măsura integrării lor în statul membru gazdă, în timp ce articolul 7 din Decizia nr. 1/80 urmărește, dimpotrivă, obiectivul consolidării progresive a situației membrilor familiei acestor lucrători în statul membru în cauză, permițându-le, după un anumit timp, să ducă o existență independentă în acest stat.
- 72 În plus, după cum rezultă din motivarea deciziei de trimitere, interpretarea instanței menționate, astfel cum a fost expusă la punctul 60 din prezenta hotărâre, este întemeiată, în esență, pe considerațiile de la punctul 52 din Concluziile avocatului general Geelhoed în cauza în care a fost pronunțată Hotărârea Ayaz, citată anterior, în timp ce în motivarea hotărârii menționate nu sunt reluate considerații de această natură.
- 73 Întrucât instanța de trimitere a reformulat în mod expres prima sa întrebare în urma pronunțării Hotărârii Aydinli, citată anterior, în scopul de a determina Curtea să reexamineze relevanța acesteia, trebuie subliniat din nou că, pe de o parte, interpretarea dată în respectiva hotărâre sferei de aplicare a articolului 7 primul

paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80 nu face decât să o confirme pe cea consacrată deja în jurisprudența anterioară a Curții cu privire la aceeași dispoziție (Hotărârile citate anterior Ergat și Cetinkaya). Pe de altă parte, aceeași interpretare a fost extinsă de Curte, în temeiul unor motive identice, la articolul 7 al doilea paragraf din respectiva decizie (Hotărârea Torun, citată anterior). Pe de altă parte, nu este invocat niciun element de natură să distingă în mod semnificativ situația de fapt și cea de drept din acțiunea principală de cele din cauzele în care au fost pronunțate Hotărârile citate anterior Ergat, Cetinkaya, Aydinli și Torun, astfel încât nu există, în speță, niciun motiv valabil care să justifice reconsiderarea jurisprudenței Curții cu privire la acest aspect.

74 În sfârșit, în ceea ce privește o situație precum aceea din acțiunea principală, în care un resortisant turc a făcut obiectul unei decizii de expulzare luate de autoritățile competente ale statului membru gazdă după ce a fost condamnat, în temeiul legislației naționale, pentru diferite infracțiuni în acest stat, trebuie precizat că articolul 14 alineatul (1) din Decizia nr. 1/80 este cel care furnizează cadrul juridic potrivit ce permite statelor membre să ia măsurile care se impun, fiind însă subînțeles că autoritățile respective sunt obligate să realizeze o apreciere a comportamentului personal al autorului unei infracțiuni, precum și a caracterului actual, real și suficient de grav al pericolului pe care îl reprezintă pentru ordinea și siguranța publice și că, în plus, acestea trebuie să respecte principiul proporționalității (a se vedea în acest sens Hotărârea Nazli, citată anterior, punctele 57-61, și, prin analogie, Hotărârea din 26 noiembrie 2002, Oteiza Olazabal, C-100/01, Rec., p. I-10981, punctele 39, 43 și 44). Mai precis, o măsură de expulzare întemeiată pe articolul 14 alineatul (1) din decizia menționată nu poate fi luată decât dacă acest comportament individual al celui în cauză ar denota un risc concret de noi perturbări grave ale ordinii publice. Prin urmare, o asemenea măsură nu poate fi dispusă în mod automat în urma unei condamnări penale și într-un scop preventiv general (a se vedea Hotărârea din 7 iulie 2005, Dogan, C-383/03, Rec., p. I-6237, punctul 24).

75 Ținând cont de ansamblul considerațiilor ce precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare adresată că un resortisant turc, care a fost autorizat să intre pe teritoriul Republicii Federale Germania atunci când era copil, în cadrul unei reîntregiri a familiei, și care a dobândit dreptul de acces liber la orice activitate salariată, la alegerea sa, în temeiul articolului 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia

nr. 1/80, nu pierde dreptul de ședere în statul membru gazdă, drept care este corolarul dreptului de acces liber, decât în două ipoteze, și anume:

- în cazurile prevăzute la articolul 14 alineatul (1) din această decizie sau

- atunci când părăsește teritoriul statului membru gazdă pentru o perioadă semnificativă și fără motive legitime,

chiar dacă are peste 21 de ani, nu mai este în întreținerea părinților săi, ci duce o existență independentă în statul membru respectiv, și chiar dacă nu a mai fost încadrat în muncă de mai mulți ani, întrucât a executat, în regim de detenție, în această perioadă, o pedeapsă cu închisoarea pronunțată împotriva sa. O astfel de interpretare nu este incompatibilă cu exigențele articolului 59 din protocolul adițional.

Cu privire la a doua întrebare

- 76 Având în vedere răspunsul acordat primei întrebări adresate de instanța de trimitere, nu este necesar a se pronunța cu privire la a doua întrebare preliminară.

Cu privire la cheltuielile de judecată

77 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Un resortisant turc, care a fost autorizat să intre pe teritoriul Republicii Federale Germania atunci când era copil, în cadrul unei reîntregiri a familiei, și care a dobândit dreptul de acces liber la orice activitate salariată, la alegerea sa, în temeiul articolului 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80 din 19 septembrie 1980 privind dezvoltarea asocierii, adoptată de Consiliul de asociere instituit prin Acordul de asociere dintre Comunitatea Economică Europeană și Turcia, nu pierde dreptul de ședere în statul membru gazdă, drept care este corolarul dreptului de acces liber, decât în două ipoteze, și anume:

- în cazurile prevăzute la articolul 14 alineatul (1) din această decizie sau

- atunci când părăsește teritoriul statului membru gazdă pentru o perioadă semnificativă și fără motive legitime,

chiar dacă are peste 21 de ani, nu mai este în întreținerea părinților săi, ci duce o existență independentă în statul membru respectiv, și chiar dacă nu a mai fost

încadrat în muncă de mai mulți ani, întrucât a executat, în regim de detenție, în această perioadă, o pedeapsă cu închisoarea pronunțată împotriva sa. O astfel de interpretare nu este incompatibilă cu exigențele articolului 59 din protocolul adițional semnat la 23 noiembrie 1970 la Bruxelles și încheiat, aprobat și confirmat, în numele Comunității, prin Regulamentul (CEE) nr. 2760/72 al Consiliului din 19 decembrie 1972.

Semnături